

Робоча програма з дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» для здобувачів освіти з галузі знань А Освіта за спеціальністю А2 Дошкільна освіта, 2025р. – 35с.

Розробники: Оксана ЗАЯЦЬ – викладачка української мови та літератури «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист».

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії філологічних дисциплін

Протокол №2 від «01» вересня 2025 року
Голова предметної (циклової) комісії Мирослава ШИПОВИЧ
(підпис)

Схвалено методичною радою
Протокол №2 від «01» вересня 2025 року

Голова Тетяна ІСАК
(підпис)

Відомості про перезатвердження робочої програми:
Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року
Голова предметної (циклової) комісії _____
(підпис)
« _____ » _____ 20__ року

Відомості про перезатвердження робочої програми:
Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року
Голова предметної (циклової) комісії _____
(підпис)
« _____ » _____ 20__ року

Відомості про перезатвердження робочої програми:
Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року
Голова предметної (циклової) комісії _____
(підпис)
« _____ » _____ 20__ року

Відомості про перезатвердження робочої програми:
Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року
Голова предметної (циклової) комісії _____
(підпис)
« _____ » _____ 20__ року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань А Освіта	Нормативна
Модулів 1	Спеціальність: А2 Дошкільна освіта	Рік підготовки:
Змістових модулів - 4		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		Семестр
Загальна кількість годин - 90		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання аудиторних - 3 самостійної роботи студента - 2	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		36 год.
		Практичні, семінарські
		24 год.
		Самостійна робота
		30 год.
		Індивідуальна робота:
не передбачена		
	Вид контролю: залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – аудиторних – 66,7%
самостійної роботи – 33,3%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

Важливою ознакою будь-якої держави та її нації є рідна мова. Рівень розвитку рідної мови відображує рівень культури та духовного розвитку нації. Розбудова незалежної України, розвиток української мови як державної потребують нових підходів до професійно-мовленнєвої підготовки вихователя дошкільного навчального закладу, особливе місце в якій займає курс сучасної української мови з практикумом. Від ступеня володіння мовними і мовленнєвими навичками залежатиме загальний розвиток громадян України.

Майбутні вихователі повинні мати глибокі знання з рідної мови, ґрунтовні практичні навички, широкий кругозір, розвинуті творчі якості. Це допоможе їм ефективно застосовувати навчальні технології дошкільної лінгводидактики з метою організації мовленнєвої діяльності та спілкування дітей дошкільного віку.

Мета курсу: забезпечити фахову підготовку з сучасної української літературної мови, допомогти здобувачам освіти практично оволодіти її літературними нормами, сформувати національно свідомих, всебічно розвинених, високоморальних, грамотних, духовно багатих особистостей, які досконало володіють українською мовою як інструментом спілкування, мислення, самовираження й пізнання світу.

Завдання курсу:

- володіти базовими знаннями в галузі мовознавчої дисципліни “Сучасна українська мова з практикумом” в обсязі, необхідному для успішного здійснення професійної діяльності;
- оволодівати сучасними знаннями, виконувати складні завдання в галузі філології, зокрема мовознавства;
- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати та систематизувати;
- поглибити знання про основні норми сучасної української літературної мови;
  - розвивати практичні уміння вправного користування мовою у практичному мовленні;
  - удосконалювати комунікативні здібності з метою забезпечити формування мовної особистості майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні етапи розвитку української літературної мови, місце і роль української мови в сучасному суспільному житті України;
- морфемну, граматичну структуру сучасної української мови, систему орфографічних правил української мови;
- основні відомості з граматики (самостійних і службових частин мови) української мови.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **уміти:**

- вільно оперувати основними лінгвістичними фактами в галузі фонетики, лексикології, морфології, синтаксису;
- записувати текст фонетичною транскрипцією, розпізнавати та аналізувати фонетичні та морфонологічні явища у словах;
- володіти фонетичними, орфографічними, пунктуаційними та орфоепічними нормами сучасної української літературної мови, що передбачають здатність продукування граматично коректних висловлювань;
- володіти культурою усного і писемного мовлення;
- виконувати лексикологічний, морфологічний та синтаксичний аналіз мовних одиниць;

- Вміти опрацьовувати наукову лінгвістичну літературу;
- володіти навичками мовленнєвої діяльності із дотриманням основних комунікативних ознак культури мовлення (його правильності, точності, логічності, образності, виразності);
- проявляти здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні;
- володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації, різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.

- вільно користуватися всіма багатствами виражальних засобів української мови, усно й письмово викладати свої думки, виробити навички лінгвістичного аналізу;

Навчальна дисципліна передбачає такі компетентності: *інтегральну, загальні та фахові*

Інтегральна компетентність – це здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях

Загальні компетенції (ЗК):

ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК9 Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

СК12 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та переддошкільного) віку елементарних уявлень про різні види мистецтва та засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності в різних видах мистецтва.

Програмні результати навчання (РН):

РН7 Передбачати та оцінювати результати власної діяльності з урахуванням закономірностей освітнього процесу закладу дошкільної освіти.

РН20. Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

3. Програма навчальної дисципліни МОДУЛЬ 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Фонетика, фонологія, орфоєпія. Графіка. Орфографія.

Тема 1. Вступ. Фонетика, фонологія, орфоєпія. Графіка

Вступ. Українська мова – національна мова українського народу, одна із форм вияву його національної культури. Походження і розвиток української мови, її місце серед інших мов. Українська мова – державна мова України. Закон про мови. Літературна мова як унормована форма загальнонародної мови. Поняття про норми літературної мови. Норми літературної мови і культури мови.

Фонетика і фонологія. Культура мовлення. Предмет і завдання фонетики. Склад як частина фразового такту. Типи складів. Наголос. Його роль у розрізненні слів і їх форм. Звуки мови. Творення звуків. Поняття про фонему. Класифікація голосних і приголосних звуків. Поняття про чергування фонем. Асиміляція і дисиміляція приголосних. Випадки подвоєння і подовження приголосних в українській мові.

Орфоєпія і культура мовлення. Орфоєпія як розділ мовознавства. Значення орфоєпічних норм, причини їх порушення. Орфоєпічні норми української літературної мови: вимова голосних і приголосних звуків, а також окремих звукосполучень; вимова слів іншомовного походження.

Графіка. Виникнення і розвиток письма. Українські алфавіти (азбука). Апостроф, знак наголосу, розділові знаки. Співвідношення між буквами українського алфавіту і звуками української літературної мови. Вживання апострофа. Правила вживання м'якого знака. Позначення на письмі м'якості приголосних.

Тема 2. Орфографія. Основні принципи української орфографії.

Орфографія. Основні принципи української орфографії. Поняття про орфограму. Український правопис. Зміни в українському правописі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір.

Тема 3. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія

Лексикологія. Лексикологія як розділ мовознавства. Слово – одиниця мови. Значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Основні види переносного вживання слова. Омоніми, їх види. Синоніми, їх типи. Синонімічний ряд. Антоніми, їх типи. Пароніми. Стилїстичне використання омонімів, синонімів, антонімів, паронімів. Власні і загальні назви. Склад сучасної української лексики за походженням. Активна і пасивна лексика.

Фразеологія. Поняття про фразеологію. Джерела фразеологізмів. Класифікація фразеологізмів. Стилїстичні функції фразеологічних одиниць.

Лексикографія. Поняття про лексикографію. Типи словників: енциклопедичні й лінгвістичні. Різні типи лінгвістичних словників, їхня будова і правила користування ними.

Тема 4. Морфеміка. Словотвір.

Морфеміка (морфемна структура слова). Морфеміка як учення про будову слова. Поняття про морфеми. Типи морфем. Варіантність морфем.

Словотвір. Поняття про словотвір. Основні одиниці словотворчої системи мови. Похідні та твірні слова. Твірна основа. Форманти. Основні способи творення слів в українській мові – морфологічний і неморфологічний.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Морфологія

Тема 5. Самостійні частини мови

Морфологія. Морфологія як розділ граматики. Принципи виділення частин мови. Система частин мови в українській мові. Перехід слів з однієї частини мови в іншу.

Іменник. Значення іменника, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Семантико-граматичні категорії: іменники загальні і власні, істоти та неістоти, конкретні та абстрактні, одиничні й збірні, предметні та речовинні. Граматичні категорії: рід, число, відмінок. Категорія числа, її значення і граматичне вираження. Типи відмін іменника. Словотвір іменників. Правопис складних іменників.

Прикметник. Значення прикметника, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Лексико-граматичні групи прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників. Відмінювання прикметників. Правопис відмінкових закінчень прикметників. Способи творення прикметників. Правопис складних прикметників.

Числівник. Значення числівника, його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Числівники кількісні і порядкові. Творення числівників. Відмінювання і правопис кількісних числівників. Відмінювання порядкових числівників. Правопис числівників.

Займенник. Значення займенника, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Розряди займенників за значенням. Особливості відмінювання та правопису займенників.

Дієслово. Значення дієслова, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Категорія виду дієслова. Творення видових форм. Категорія перехідності дієслова, способи її вираження. Категорія стану дієслова. Категорія особи дієслова. Безособові дієслова. Категорія числа. Дієвідмінювання. Дві основи дієслова. Категорія часу. Категорія способу дієслова. Способи творення дієслів. Наголоси у словах.

Дієприкметник як форма дієслова. Активні і пасивні дієприкметники. Відмінювання і правопис дієприкметників. Безособові дієслівні форми -на, -то, -то.

Дієприслівник як форма дієслова. Дієприслівники доконаного та недоконаного виду, їх творення та вживання. Правопис дієприслівників.

Прислівник. Значення прислівника, його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Структурно-семантичні розряди прислівників. Ступені порівняння якісних прислівників. Творення і правопис прислівників.

Тема 6. Службові частини мови

Прийменник. Прийменник як службова частина мови. Поділ прийменників за походженням. Особливості вживання прийменників. Чергування і правопис прийменників.

Сполучник. Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності та підрядності. Морфологічний склад сполучників: складні і складені. Правопис сполучників.

Частка. Частка як службова частина мови. Класифікація часток. Правопис часток. Стилiстичні функції часток.

Вигук. Вигук як особлива частина мови. Розряди вигуків за походженням та значенням. Правопис вигуків. Розділові знаки при вигуках.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Синтаксис. Пунктуація.

Тема 7. Словосполучення та речення

Синтаксис. Синтаксис як розділ граматики. Предмет і завдання синтаксису. Одиниці синтаксису. Поняття про словосполучення. Типи словосполучень за морфологічними ознаками головного слова. Прості і складні словосполучення. Речення як синтаксична одиниця. Найголовніші ознаки речення. Типи речень. Порядок слів у простому реченні. Розділові знаки в кінці речення.

Тема 8. Просте двоскладне речення

Просте речення. Двоскладне речення. Головні і другорядні члени речення. Структура двоскладного речення: група підмета, група присудка. Підмет, способи його вираження. Види присудків. Узгодження підмета з присудком. Другорядні члени речення – додаток, обставина, означення. Синтаксичне і актуальне членування речення.

Тема 9. Односкладні речення

Односкладне речення. Односкладні речення з головним членом, співвідносним із підметом – називні. Типи односкладних речень з головним членом, співвідносним із присудком. Вирази в них головного члена речення.

Неповні речення. Повні й неповні речення. Двоскладні й односкладні неповні речення, їх функції та структурні різновиди. Пунктуація в неповних реченнях.

Тема 10. Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами. Поняття про однорідні члени речення. Засоби вираження однорідності. Вживання сурядних сполучників при однорідних членах речення. Види зв'язку між однорідними членами. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Розділові знаки у реченнях з однорідними членами. Речення з відокремленими членами. Відокремлені другорядні члени речення. Синтаксичні, морфологічні та семантичні умови відокремлення. Розділові знаки при відокремлених другорядних членах речення. Відокремлення уточнюючих членів речення.

Речення, ускладнені вставними і вставленими конструкціями. Вставні слова і сполучення слів. Вставні речення, їх смислові функції. Речення із вставленими конструкціями. Пунктуація при вставних та вставлених конструкціях.

Звертання. Значення і способи вираження звертання. Місце звертання в реченні. Уживання розділових знаків при звертанні.

Тема 11. Складне речення

Складне речення. Поняття про складне речення як про змістову, структурну та інтонаційну єдність. Засоби зв'язку частин складного речення. Типи складних речень за способом поєднання частин.

Складносурядні речення. Складносурядне речення, його структура і засоби оформлення зв'язку між частинами. Різновиди складносурядних речень. Розділові знаки у складносурядних реченнях.

Складнопідрядні речення. Складнопідрядне речення, його структура та засоби оформлення зв'язку між головною і підрядною частинами. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень з підрядними різних видів. Розділові знаки у складнопідрядних реченнях.

Безсполучникові складні речення. Безсполучникове складне речення, його структура, смислові відношення та засоби оформлення зв'язку між частинами. Типи безсполучникових складних речень. Інтонація та розділові знаки у безсполучникових складних реченнях.

Складні синтаксичні конструкції. Багатокомпонентні складні речення. Поняття про багатокомпонентні складні речення. Структурні особливості та засоби оформлення зв'язку між частинами багатокомпонентного складного речення.

Тема 12. Конструкції з чужим мовленням

Конструкції з чужим мовленням. Способи передачі чужого мовлення. Пряма мова. Непряма мова. Невласне пряма мова. Цитата, діалог, полілог. Розділові знаки при прямій мові, цитуванні, діалозі та полілозі.

Пунктуація. Основи пунктуації сучасної української літературної мови. Принципи української пунктуації. Основні правила пунктуації. Система розділових знаків.

4. Структура навчальної дисципліни

	Назви модулів і тем	Всього	Лекційні	Практичні	Самостійна робота
	МОДУЛЬ 1 Змістовий модуль 1 <i>Фонетика, фонологія, орфоенія. Графіка. Орфографія.</i>				
	Тема 1. Фонетика, фонологія, орфоенія. Графіка.	4	2	1	1
	Тема 2. Орфографія. Основні принципи української орфографії.	6	2	3	1
	<i>Разом за ЗМ 1</i>	10	4	4	2
	Змістовий модуль 2 <i>Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія.</i> <i>Морфеміка. Словотвір.</i>				
	Тема 3. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія.	7	2	2	3
	Тема 4. Морфеміка. Словотвір	3	1	1	1
	<i>Разом за ЗМ 2</i>	10	3	3	4
	<i>Змістовий модуль 3</i> <i>Морфологія</i>				
	Тема 5. Самостійні частини мови.	23	12	4	7
	Тема 6. Службові частини мови	3		2	1
	<i>Разом за ЗМ 3</i>	26	12	6	8
	Змістовий модуль 4 Синтаксис. Пунктуація				
	Тема 7. Словосполучення та речення.	4		2	2
	Тема 8. Просте двоскладне речення.	5		2	3
	Тема 9. Односкладні речення	5	2	1	2
	Тема 10. Просте ускладнене речення	5	2	1	2
	Тема 11. Складне речення	18	6	7	5
	Тема 12. Конструкції з чужим мовленням	7	3	2	2
	<i>Разом за ЗМ 4</i>	44	17	12	15
	<i>Модульна контрольна робота</i>				
	<i>Усього годин</i>	90	36	24	30

5. Робоча програма

	Назва розділів і тем	Всього	Теоретичні	Практичні	Сам. опрацювання
	МОДУЛЬ I Змістовий модуль 1 <i>Фонетика, фонологія, орфоенія. Графіка. Орфографія.</i>				
	Тема 1. Вступ. Фонетика, фонологія, орфоенія. Графіка	4	2	1	1
1	Українська мова – державна мова України. Закон про мови. Конституція України про державність української мови. Літературна мова як унормована форма загально – народної форми. Норми літературної мови.	1	1		
2	Предмет і завдання фонетики. Звуки і букви української мови. Склад. Наголос. Класифікація голосних і приголосних.	1	1		
3	Записування слів, речень, тексту фонетичною транскрипцією. Фонетичний аналіз слів.	1		1	
	Орфоепічні норми української літературної мови: вимова голосних і приголосних звуків, окремих звукосполучень; слів іншомовного походження.	1			1
	Тема 2. Орфографія. Основні принципи української орфографії.	6	2	3	1
4	Орфографія. Принципи української орфографії. Правила вживання апострофа, м'якого знаку. Правопис власних назв.	2	2		
5-6	Виконання вправ із складними випадками вживання апострофа, м'якого знаку, власними назвами.	2		2	
	Український правопис» - кодекс орфографічних законів. Зміни в орфографічному правописі.	1			1
7	Контрольна робота	1		1	
	Змістовий модуль 2 <i>Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір.</i>				
	Тема 3. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія.	7	2	2	3
8	Лексикологія як розділ мовознавства. Багатозначні і однозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми.	1	1		
	Активна і пасивна лексика.	1			1
9	Виконання вправ з використанням синонімів та антонімів.	1		1	
10	Фразеологія. Джерела фразеологізмів. Класифікація фразеологізмів. Стилїстичні функції фразеологічних одиниць.	1	1		
	Фразеологічний розбір. Добір фразеологізмів з творів художньої літератури. Добір приказок і	1			1

	Назва розділів і тем	Всього	Теоретичні	Практичні	Сам. опрацювання
	прислів'їв.				
11	Уживання слів у фразеологізмах відповідно до їхнього стилістичного забарвлення.	1		1	
	Лексикографія. Типи словників: енциклопедичні та лінгвістичні. Найвидатніші вчені-лексикографи.	1			1
	Тема 4. Морфеміка. Словотвір.	3	1	1	1
12	Морфеміка як учення про будову слова. Типи морфем. Варіантність морфем. Основні способи творення слів в українській мові	1	1		
	Неморфологічні способи словотвору.	1			1
13	Морфемний і словотвірний аналіз слів.	1		1	
	Змістовий модуль 3 Морфологія				
	Тема 5. Самостійні частини мови	23	12	4	7
14	Морфологія як розділ граматики. Іменник. Семантико-граматичні категорії: іменники загальні і власні, істоти та неістоти, конкретні і абстрактні, одиничні та збірні, предметні та речовинні.	2	2		
	Грамматичні категорії іменників: рід, число, відмінок.	1			1
	Правопис складних іменників	1			1
15	Визначення роду відмінюваних і невідмінюваних іменників та аббревіатур, правила їх вживання.	2		2	
16	Прикметник, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Якісні, відносні, присвійні прикметники.	2	2		
.	Ступені порівняння якісних прикметників.	1			1
17	Значення числівника, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Числівники кількісні і порядкові. Розряди кількісних числівників за значенням. Творення числівників	2	2		
.	Відмінювання та правопис числівників.	1			1
18	Значення займенника, його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Розряди займенників за значенням.	2	2		
	Відмінювання та правопис займенників.	1			1
19	Дієслово, його морфологічні та синтаксичні функції. Неозначена форма дієслова. Категорія виду, стану, способу, перехідні і неперехідні дієслова.	2	2		
	Дієвідміни дієслів. Морфологічний аналіз	1			

	Назва розділів і тем	Всього	Теоретичні	Практичні	Сам. опрацювання
	дієслова.				1
20	Дієприкметниковий та дієприслівниковий звороти, особливості їх вживання у реченні.	2		2	
21	Прислівника, його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Структурно-семантичні розряди прислівників. Ступені порівняння якісних прислівників.	2	2		
	Правопис прислівників. Наголос у прислівниках.	1			1
	Тема 6. Службові частини мови	3		2	1
22	Службові частини мови: прийменник, сполучник, частка. Вигук – особлива частина мови.	1		1	
	Морфологічний аналіз службових частин мови.	1			1
23	Контрольна робота	1		1	
	Змістовий модуль 4 Синтаксис. Пунктуація				
	Тема 7. Словосполучення та речення	4	2		2
24	Синтаксис як розділ граматики. Предмет і завдання синтаксису. Одиниці синтаксису – словосполучення, речення, текст.	1	1		
	Словосполучення. Типи зв'язку слів у словосполученнях.	1			1
25	Найголовніші ознаки речення. Типи речень: за складом, за структурою: двоскладні і односкладні, поширені і непоширені, повні і неповні; за наявністю граматичних засобів вираження заперечення: стверджувальні, заперечні; за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення як вираження емоційного стану мовця. Розділові знаки в кінці речення.	1	1		
	Неускладнені та ускладнені речення. Порядок слів у простому реченні. Актуальне членування речення. Логічний наголос.	1			1
	Тема 8. Просте двоскладне речення	5	2		3
26	Головні і другорядні члени речення. Структура двоскладного речення: група підмета, група присудка.	1	1		
	Типи підметів, способи їх вираження.	1			1
	Види присудків. Узгодження підмета з присудком.	1			1
27	Другорядні члени речення – додаток, означення, обставина.	1	1		
	Прикладка як особлива форма означення. Написання прикладки з означуванням словом.	1			1
	Тема 9. Односкладні речення	5	2	1	2
28	Односкладні речення з головним членом, співвідносним із підметом – називні		2		

	Назва розділів і тем	Всього	Теоретичні	Практичні	Сам. опрацювання
	(номінативні); співвідносним із присудком: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні. Вираження в них головного члена речення.	2			
	Безособові односкладні речення.	1			1
	Виявлення стилістичної ролі односкладних речень різного типу.	1			1
29	Синтаксичний аналіз односкладних речень.	1		1	
	Тема 10. Просте ускладнене речення	5	2	1	2
30	Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами.	1	1		
31	Речення із звертаннями, вставними словами.	1	1		
	Прості ускладнені речення	1			1
32	Синтаксичний аналіз ускладнених речень	1		1	
	Відокремлені другорядні члени речення. Синтаксичні, морфологічні та семантичні умови відокремлення.	1			1
	Тема 11. Складне речення	18	6	7	5
33	Складне речення як змістова, структурна та інтонаційна єдність. Засоби зв'язку частин складного речення. Типи складних речень за способом поєднання частин.	1	1		
34	Складносурядне речення, його структура і способи оформлення зв'язку між частинами. Різновиди складносурядних речень.	1	1		
	Розділові знаки у складносурядних реченнях.	1			1
35	Синтаксичний аналіз складносурядного речення	1		1	
36	Складнопірядне речення. Структурно-семантична класифікація складнопірядних речень. Складнопірядні речення з пірядними означальним, з'ясувальними.	1	1		
37	Вправи на розрізнення видів означальних і з'ясувальних частин у складнопірядних реченнях.	2		2	
	Засоби зв'язку частин у складнопірядному реченні.	2			2
38	Складнопірядні речення з пірядними обставинними частинами.	1	1		
39	Синтаксичний аналіз складнопірядного речення.	1		1	
40	Безсполучникове складне речення, його структура, смислові відношення та засоби оформлення зв'язку між частинами. Типи безсполучникових складних речень – з однотипними та різнотипними частинами.	1	1		
	Розділові знаки у безсполучникових складних реченнях.	2			2
41	Синтаксичний аналіз безсполучникового	2		2	

	Назва розділів і тем	Всього	Теоретичні	Практичні	Сам. опрацювання
	складного речення.				
42	Багатокомпонентні складні речення. Структурні особливості та засоби оформлення зв'язку між частинами багатокомпонентного складного речення.	1	1		
43	Синтаксичний розбір і схематичне зображення зв'язків частин багатокомпонентних складних речень.	1		1	
	Тема 12. Конструкції з чужим мовленням	7	3	2	2
44	Пряма і непряма мова. Заміна прямої мови непрямою і навпаки.	2	2		
45	Розділові знаки у конструкціях з чужим мовленням.	1	1		
	Діалог. Цитати. Розділові знаки при діалозі, цитатах.	2			2
46	Синтаксичний аналіз конструкцій з чужим мовленням.				
47	Узагальнення, систематизація, повторення вивченого.	1		1	
48	<i>Модульна контрольна робота.</i>	1		1	
	Усього:	90	36	24	30

6. Теми лекційних занять

МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1		
Фонетика, фонологія, орфоєпія. Графіка. Орфографія.		
Тема 1. Вступ. Фонетика, фонологія, орфоєпія. Графіка		
1	Українська мова – державна мова України. Закон про мови. Конституція України про державність української мови. Літературна мова як унормована форма загалом – народної форми. Норми літературної мови.	1
2	Предмет і завдання фонетики. Звуки і букви української мови. Склад. Наголос. Класифікація голосних і приголосних.	1
Тема 2. Орфографія. Основні принципи української орфографії.		
3	Орфографія. Принципи української орфографії. Правила вживання апострофа, м'якого знака. Правопис власних назв.	2
Змістовий модуль 2		
Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір.		
Тема 3. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія.		
4	Лексикологія як розділ мовознавства. Багатозначні і однозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми.	1
5	Фразеологію. Джерела фразеологізмів. Класифікація фразеологізмів. Стилiстичні функції фразеологічних одиниць.	1
Тема 4. Морфеміка. Словотвір.		
6	Морфеміка як учення про будову слова. Типи морфем. Варіантність морфем. Основні способи творення слів в українській мові	1
Змістовий модуль 3		
Морфологія		
Тема 5. Самостійні частини мови		
7	Морфологія як розділ граматики. Іменник. Семантико-граматичні категорії: іменники загальні і власні, істоти та неістоти, конкретні і абстрактні, одиничні та збірні, предметні та речовинні.	2
8	Прикметник, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Якісні, відносні, присвійні прикметники.	2
9	Значення числівника, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Числівники кількісні і порядкові. Розряди кількісних числівників за значенням. Творення числівників	2
10	Значення займенника, його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Розряди займенників за значенням.	2
11	Дієслово, його морфологічні та синтаксичні функції. Неозначена форма дієслова. Категорія виду, стану, способу, перехідні і неперехідні дієслова.	2
12	Прислівник, його морфологічні ознаки і синтаксична роль. Структурно-семантичні розряди прислівників. Ступені порівняння якісних прислівників.	2
Змістовий модуль 4		
Синтаксис. Пунктуація.		
Тема 7. Словосполучення та речення		
13	Синтаксис як розділ граматики. Предмет і завдання синтаксису. Одиниці синтаксису – словосполучення, речення, текст.	1
14	Найголовніші ознаки речення. Типи речень: за складом, за структурою: двоскладні і односкладні, поширені і непоширені, повні і неповні; за наявністю граматичних засобів вираження заперечення: стверджувальні, заперечні; за метою	1

	висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення як вираження емоційного стану мовця. Розділові знаки в кінці речення.	
	Тема 8. Просте двоскладне речення	
15	Головні і другорядні члени речення. Структура двоскладного речення: група підмета, група присудка.	1
16	Другорядні члени речення – додаток, означення, обставина.	1
	Тема 9. Односкладні речення	
17	Односкладні речення з головним членом, співвідносним із підметом – називні (номінативні); співвідносним із присудком: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні. Вираження в них головного члена речення.	2
	Тема 10. Просте ускладнене речення	
18	Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами.	1
19	Речення із звертаннями, вставними словами.	1
	Тема 11. Складне речення	
20	Складне речення як змістова, структурна та інтонаційна єдність. Засоби зв'язку частин складного речення. Типи складних речень за способом поєднання частин.	1
21	Складносурядне речення, його структура і способи оформлення зв'язку між частинами. Різновиди складносурядних речень.	1
22	Складнопідрядне речення. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень. Складнопідрядні речення з підрядними означальним, з'ясувальними.	2
23	Складнопідрядні речення з підрядними обставинними частинами.	1
24	Безсполучникове складне речення, його структура, смислові відношення та засоби оформлення зв'язку між частинами. Типи безсполучникових складних речень – з однотипними та різнотипними частинами.	1
25	Багатокомпонентні складні речення. Структурні особливості та засоби оформлення зв'язку між частинами багатокомпонентного складного речення.	1
	Тема 12. Конструкції з чужим мовленням	
26	Пряма і непряма мова. Заміна прямої мови непрямою і навпаки.	1
27	Розділові знаки у конструкціях з чужим мовленням.	1
28	Узагальнення, систематизація, повторення вивченого.	
	Усього	36

6. Теми практичних занять

МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1		
<i>Фонетика, фонологія, орфоенія. Графіка. Орфографія.</i>		
Тема 1. Вступ. Фонетика, фонологія, орфоенія. Графіка		
1	Записування слів, речень, тексту фонетичною транскрипцією. Фонетичний аналіз слів.	1
Тема 2. Орфографія. Основні принципи української орфографії.		
2 -3	Виконання вправ із складними випадками вживання апострофа, м'якого знака, власними назвами.	2
4	Контрольна робота	1
Змістовий модуль 2		
<i>Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір.</i>		
Тема 3. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія		
5	Виконання вправ з використанням синонімів та антонімів.	1
6	Уживання слів у фразеологізмах відповідно до їхнього стилістичного забарвлення.	1
Тема 4. Морфеміка. Словотвір		
7	Морфемний і словотвірний аналіз слів.	1
Змістовий модуль 3		
<i>Морфологія</i>		
Тема 5. Самостійні частини мови		
8	Визначення роду відмінюваних і невідмінюваних іменників та абревіатур, правила їх вживання.	2
9	Дієприкметниковий та дієприслівниковий звороти, особливості їх вживання у реченні.	2
Тема 6. Службові частини мови		
10	Службові частини мови: прийменник, сполучник, частка. Вигук – особлива частина мови.	1
11	Контрольна робота	1
Змістовий модуль 4		
<i>Синтаксис. Пунктуація.</i>		
Тема 9. Односкладні речення		
12	Синтаксичний аналіз односкладних речень.	1
Тема 10. Просте ускладнене речення		
13	Синтаксичний аналіз ускладнених речень	1
Тема 11. Складне речення		
14	Синтаксичний аналіз складносурядного речення	1
15	Вправи на розрізнення видів означальних і з'ясувальних частин у складнопідрядних реченнях.	2
16	Синтаксичний аналіз складнопідрядного речення.	1
17	Синтаксичний аналіз безсполучникового складного речення.	2
18	Синтаксичний розбір і схематичне зображення зв'язків частин багатокomпонентних складних речень.	1
Тема 12. Конструкції з чужим мовленням		
19	Узагальнення, систематизація, повторення вивченого.	1
20	Модульна контрольна робота.	1
Усього:		24

8.Самостійна робота

МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1		
<i>Фонетика, фонологія, орфоенія. Графіка. Орфографія.</i>		
Тема 1. Вступ. Фонетика, фонологія, орфоенія. Графіка		
1	Орфоепічні норми української літературної мови: вимова голосних і приголосних звуків, окремих звукосполучень; слів іншомовного походження.	1
Тема 2. Орфографія. Основні принципи української орфографії.		
2	Український правопис» - кодекс орфографічних законів. Зміни в орфографічному правописі.	1
<i>Змістовий модуль 2</i>		
<i>Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір.</i>		
Тема 3. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія		
3	Активна і пасивна лексика.	1
4	Фразеологічний розбір. Добір фразеологізмів з творів художньої літератури. Добір приказок і прислів'їв.	1
5	Лексикографія. Типи словників: енциклопедичні та лінгвістичні. Найвидатніші вчені-лексикографи.	1
Тема 4. Морфеміка. Словотвір.		
6	Неморфологічні способи словотвору.	1
<i>Змістовий модуль 3</i>		
<i>Морфологія</i>		
Тема 5. Самостійні частини мови		
7	Граматичні категорії іменників: рід, число, відмінок.	1
8	Правопис складних іменників	1
9	Ступені порівняння якісних прикметників.	1
10	Відмінювання та правопис числівників.	1
11	Відмінювання та правопис займенників.	1
12	Дієвідміни дієслів. Морфологічний аналіз дієслова.	1
13	Правопис прислівників. Наголос у прислівниках.	1
Тема 6. Службові частини мови		
14	Морфологічний аналіз службових частин мови.	1
<i>Змістовий модуль 4</i>		
<i>Синтаксис. Пунктуація.</i>		
Тема 7. Словосполучення та речення		
15	Словосполучення. Типи зв'язку слів у словосполученнях.	1
16	Неускладнені та ускладнені речення. Порядок слів у простому реченні. Актуальне членування речення. Логічний наголос.	1
Тема 8. Просте двоскладне речення		
17	Типи підметів, способи їх вираження.	1
18	Види присудків. Узгодження підмета з присудком.	1
19	Прикладка як особлива форма означення. Написання прикладки з означуваним словом.	1
Тема 9.Односкладні речення		
20	Безособові односкладні речення.	1
21	Виявлення стилістичної ролі односкладних речень різного типу.	1

Тема 10. Просте ускладнене речення		
22	Прості ускладнені речення	1
23	Відокремлені другорядні члени речення. Синтаксичні, морфологічні та семантичні умови відокремлення.	1
Тема 11. Складне речення		
24	Розділові знаки у складносурядних реченнях.	2
25	Засоби зв'язку частин у складнопідрядному реченні.	2
26	Розділові знаки у безсполучникових складних реченнях.	2
Тема 12. Конструкції з чужим мовленням		
27	Діалог. Цитати. Розділові знаки при діалозі, цитатах.	2
	Усього:	30

9.Форми і методи контролю

Організація навчання з дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» забезпечується засобами поєднання аудиторної та позааудиторної форм навчання:

- практичні;
- самостійна робота.

За характером логіки пізнання на практичних заняттях та самостійній роботі студента використовується аналітичний метод (передбачає мисленнєвий або практичний розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак); індуктивний метод (шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального), дедуктивний метод (вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного), традуктивний метод (висновки від одиничного до одиничного, від загального до загального).

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемний метод, що передбачає створення проблемної ситуації, виділення проблемного завдання, частково-пошуковий метод (включає здобувачів освіти у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання), дослідницький метод (спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням різноманітних інформаційних джерел).

Самостійна робота студента є одним із основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення дисципліни. Її зміст визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни складається з таких видів роботи:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних);
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом;
- опанування рекомендованої літератури;
- формулювання висновків і підсумків;
- написання тез ;
- відповіді на запитання і самостійне формулювання запитань до навчальної теми;
- створення презентації;
- конспектування, реферування.

Поточна аудиторна діяльність здобувача освіти оцінюється за чотирибальною (національною) шкалою (2, 3, 4, 5). Поточне оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти виконується за допомогою процедури об'єктивного контролю – усні відповіді на практичних заняттях, тестування, реферативні повідомлення, практичні завдання, участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття, моделювання ситуацій, вивчення творів напам'ять.

Критерії оцінки відповідей:

Оцінюючи **усну відповідь** на теоретичні питання, враховується:

~ ґрунтовність теоретичних знань з навчальної дисципліни; повнота розкриття питання;

~ уміння вдало ілюструвати теоретичний матеріал;

~ упевненість, переконливість суджень;

~ уміння аргументувати думку;

~ уміння порівнювати, робити потрібні висновки та узагальнення;

~ логіка викладу думок, рівень володіння культурою мовлення;

~ для виконання **письмових завдань**:

~ повнота розкриття питання;

~ цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;

~ граматична та стилістична грамотність письмової роботи.

Поточний контроль здійснюється у формі опитування та перевірки результатів виступів, практичних завдань на практичних заняттях в чотирибальній шкалі оцінок.

Оцінка 5 «відмінно» ставиться: повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; все, що

викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння здобувачем освіти матеріалу, що ним викладається.

Оцінка 4 «добре»: здобувач освіти дає правильний, повний виклад змісту матеріалу, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, здобувач освіти припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка 3 «задовільно»: здобувач освіти виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; здобувач освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; викладає матеріал не достатньо логічно й послідовно.

Оцінка 2 «незадовільно»: здобувач освіти припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Оцінювання тестових завдань. Здобувачем освіти надані правильні відповіді до 40 % тесту – оцінка «незадовільно»; 41–59 % тесту – оцінка «задовільно»; 60–79 % тесту – оцінка «добре»; 80–100 % тесту – оцінка «відмінно».

Здобувач освіти, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач освіти може відпрацювати пропущені практичні заняття, презентувати самостійну роботу, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Система оцінювання самостійної роботи. Самостійна (індивідуальна) робота здобувачів вищої освіти передбачає оцінювання різних видів завдань, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Критерії оцінювання самостійної роботи є:

«Відмінно» – здобувач вищої освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«Добре» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного в самостійній роботі;

«Задовільно» – здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«Незадовільно» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Критерії оцінювання презентацій:

Оцінка 5 «відмінно» ставиться здобувачу освіти, який чітко виконав такі вимоги: зміст презентації відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; дотримано прийняті правила орфографії, пунктуації, скорочень і правила оформлення тексту; відсутні

фактичні помилки; достовірно представлена інформація; лаконічний текст на слайді; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершений; інформація подана привабливо, оригінально; текст виразно видно на тлі слайда, використано контрастні кольори для фону і тексту. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел, активні і точні покликання на всі графічні об'єкти.

Оцінка 4 «добре»: здобувач освіти, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді, є певні зауваження щодо привабливості поданої інформації. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.

Оцінка 3 «задовільно»: здобувач освіти, у якого презентація відповідає поставленим завданням; однак наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено.

Оцінка 2 «незадовільно»: здобувач освіти, у презентації якого порушена стислість і лаконічність викладу, текст має недостатню інформативність; відповідність змісту презентації не відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; наявні орфографічні та пунктуаційні помилки. Здобувач освіти не підготував презентацію.

Проміжний контроль (рубіжний) – контроль, який проводиться з метою виявлення і попередження неуспішності здобувачів освіти. Проведення проміжного контролю ініціюється заступником директора з навчальної роботи. Проміжний контроль виставляється на підставі поточної успішності. Проміжний контроль виставляється за національною шкалою. Результати проміжного контролю виставляються викладачем у «Журналі обліку роботи викладача» та у «Журналі обліку роботи академічної групи» але не враховуються у загальному розподілі балів і не включаються до жодного виду робіт із коефіцієнтом.

Модульний контроль з дисципліни. Контрольний захід (модульна контрольна робота) з дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» проводиться раз на семестр і включає проведення контрольних заходів за всіма темами змістовного модуля у формі контрольної роботи, тестування, творчого завдання тощо. До контрольних заходів допускаються всі здобувачі освіти незалежно від результатів поточного контролю. Лектор розробляє контрольні завдання (варіанти, тести тощо) для проведення модульного контролю.

Результати контрольного заходу здобувача освіти, який не з'явився на нього, оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

У відповідності до вимог об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача оцінюється наступним чином: під час написання контрольної роботи з дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» кожен здобувач освіти отримує індивідуальний варіант, що складається з тестових завдань і питань з розгорнутою відповіддю. На написання контрольної роботи відводиться 45 хвилин. Форма проведення: письмова. Контрольна робота оцінюється за національною шкалою. Критерії оцінювання за поточним контролем і модульною контрольною роботою наступні:

5 – «Відмінно» – заслуговує здобувач освіти, який виявив всебічні і глибокі знання пройденого матеріалу з тем дисципліни, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, теоретично правильні відповіді на всі питання передбачені білетом/завданням/темою; наводить вдалі приклади, абсолютно правильно виконує практичні завдання і дає пояснення і обґрунтування.

4 – «Добре» – заслуговує здобувач освіти, що виявив повне знання програмного матеріалу; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив системний характер знань з тем дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки у формулюванні термінів, категорій або/та виконанні практичного завдання, не повністю дає обґрунтування висновків і результатів.

3 – «Задовільно» – заслуговує здобувач освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу, дає поверхові, неточні відповіді на питання, припускається суттєвих помилок у наведенні прикладів та розв'язанні практичного завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль. Підсумковим контролем з дисципліни « Сучасна українська мова з практикумом » визначено навчальним планом – залік. У відповідності до вимог об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача оцінюється наступним чином: під час складання заліку кожен здобувач освіти отримує індивідуальний білет, що складається з теоретичної частини, що містить два теоретичні питання і практичну частину; на підготовку відводиться 45 хвилин, а викладення відповіді – 20 хвилин. Форма проведення: усна.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти при складанні заліку

Відповіді здобувачів освіти оцінюються за двома розділами:

- перший – це відповідь на два теоретичні питання;
- другий – оцінювання рівня виконання практичної частини.

Кожне питання оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань здобувача освіти або відповідь здобувача освіти не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, викладач може задавати додаткові (уточнюючі) питання. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінку.

У підсумку відповіді на питання підраховується середньозважений бал (в цьому випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному), що є підсумковою оцінкою за залік. При оцінюванні знань здобувачів освіти, підсумкова оцінка відповідей множиться на середньо ваговий коефіцієнт – 0,4 отриманий результат додається до середньовагового, що є результатом оцінювання роботи здобувача освіти за аудиторну роботу, контрольний захід та індивідуальну роботу, отриманий результат є підсумковою оцінкою за вивчення предмету. Підсумкова оцінка за вивчення предмета виставляється за шкалами: національною, 100 – бальною, ECTS і фіксується у відомості та заліковій книжці здобувача освіти.

Відповідь на теоретичні питання оцінюється наступним чином:

5 – «Відмінно» – заслугоує здобувач освіти, який виявив всебічні і глибокі знання програмного матеріалу з дисципліни, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, теоретично правильні відповіді на всі питання передбачені білетом; демонструє знання і розуміння основних граматичних структур; наводить вдалі приклади, може зробити узагальнення і висновки; формулюючи думку правильно використовує терміни з дисципліни, дає правильні відповіді на додаткові запитання викладача.

4 – «Добре» – заслугоує здобувач освіти, що виявив повне знання програмного матеріалу; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив системний характер знань з дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки під час наведення прикладів; дає правильні відповіді на додаткові запитання.

3 – «Задовільно» – заслугоує здобувач освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу, дає поверхові, неточні відповіді на питання, на додаткові запитання, дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, припускається помилок у наведенні прикладів. Здобувач освіти слабо володіє термінологією, використовує обмежений запас лексики, допускаючи помилки, які утруднюють розуміння тексту.

2 – «Незадовільно» – коли здобувач освіти дає неправильні відповіді на всі запитання, передбачені екзаменаційним білетом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою, зміст повідомлення недостатній за обсягом для розкриття теми та допускає значні помилки; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання.

Для освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» оцінки із дисциплін фахової підготовки та у разі інтегрованих курсів оцінювання здійснюється за національною шкалою та визначаються таким чином:

За національною шкалою
відмінно
добре
задовільно
Незадовільно з можливістю повторного складання

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				<i>для екзамену, диф.залику, курсової роботи, практики</i>
4,51-5,00	90 – 100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51-4,00	75-81	C		
3,16-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
2,51-3,15	60-68	E		
1,51-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала переведення середньозваженої оцінки в оцінку за національною шкалою та оцінку ECTS та у відповідність дванадцятибальній шкалі для ступеня «фаховий молодший бакалавр»

12 бальна шкала	Середньозважений бал	Національна оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS
12	5,00	відмінно	100	A
	4,95-4,99	відмінно	99	A
	4,90-4,94	відмінно	98	A
	4,85-4,89	відмінно	97	A

11	4,80-4,84	відмінно	96	A
	4,75-4,79	відмінно	95	A
10	4,70-4,74	відмінно	94	A
	4,65-4,69	відмінно	93	A
	4,60-4,64	відмінно	92	A
	4,55-4,59	відмінно	91	A
	4,51-4,54	відмінно	90	A
9	4,50	добре	89	B
	4,43-4,49	добре	88	B
	4,36-4,42	добре	87	B
	4,29-4,35	добре	86	B
	4,22-4,28	добре	85	B
8	4,15-4,21	добре	84	B
	4,08-4,14	добре	83	B
	4,01-4,07	добре	82	B
	4,00	добре	81	C
	3,92-3,99	добре	80	C
7	3,84-3,91	добре	79	C
	3,76-3,83	добре	78	C
	3,67-3,75	добре	77	C
	3,59-3,66	добре	76	C
	3,51-3,58	добре	75	C
6	3,50	задовільно	74	D
	3,43-3,49	задовільно	73	D
	3,36-3,42	задовільно	72	D
	3,29-3,35	задовільно	71	D
	3,22-3,28	задовільно	70	D
5	3,16-3,21	задовільно	69	D
	3,15	задовільно	68	E
	3,07-3,14	задовільно	67	E
	2,99-3,06	задовільно	66	E
	2,91-2,98	задовільно	65	E
4	2,83-2,90	задовільно	64	E
	2,75-2,82	задовільно	63	E
	2,67-2,74	задовільно	62	E
	2,59-2,66	задовільно	61	E

	2,51-2,58	задовільно	60	E
3	2,5	незадовільно	59	FX
	2,15-2,49	незадовільно	52-58	FX
2	1,85-2,14	незадовільно	46-51	FX
	1,51-1,84	незадовільно	35-40	FX
1	0-1,50	незадовільно	1-34	F

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання навчальної дисципліни

Вид контролю – залік		СЕМЕСТРОВИЙ КИОНТРОЛЬ – ЗАЛІК
<i>Модульний контроль №</i>		
АУДИТОРНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА (В Т.Ч. ІРС)*		
ЗМ1, ЗМ2, ЗМ3, ЗМ4		
Лекційні, семінарські (практичні), лабораторні заняття	Контрольний захід (контрольна робота, тестування, тощо)	
Т1, Т2,Т3 ... Т12	Т1-Т12	
Середнє арифметичне оцінок ² за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
k1=0,6	k2=0,2	k3=0,2

*Самостійна робота здобувачів вищої освіти може бути інтегрована з аудиторною роботою.

ЗМ1, ЗМ2,ЗМ3, ЗМ4– змістові модулі

Т1, Т2 ... Т12 – теми змістових модулів

k_i – ваговий коефіцієнт (викладач визначає особисто з урахуванням специфіки предмета)

$$\sum_{i=1}^n k_i = 1$$

1 Кількість змістових модулів та тем визначається структурою навчальної дисципліни

2 Мінімальну кількість оцінок визначає викладач, виходячи з специфіки дисципліни.

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом». (Оксана ЗАЯЦЬ) для здобувачів освіти за спеціальністю А2 Дошкільна освіта Укладач: Оксана ЗАЯЦЬ. – Мукачево: ВСП «ГПФК МДУ», 2025. – 31 с.
2. Опорні конспекти лекцій. (Укладач Оксана ЗАЯЦЬ)
3. Список рекомендованої до курсу літератури.
4. Тести до курсу «Сучасна українська мова з практикумом». (Оксана ЗАЯЦЬ)
5. Методичні рекомендації до виконання практичних занять з дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» для здобувачів освіти денної форми навчання спеціальності А2 Дошкільна освіта / Укладач: Оксана ЗАЯЦЬ
6. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.

Питання для підсумкового контролю

1. Українська мова – державна мова української держави. Конституція України про розвиток мови.
2. Становлення і розвиток української мови. Місце української мови серед інших слов'янських мов. Літературна мова, її норма.
3. Фонетика. Звуки й букви української мови. Алфавіт. Склад. Наголос.
4. Лексикологія, лексика. Слово та його значення. Багатозначність слів. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми.
5. Поняття про лексикографію. Типи словників. Словники української мови.
6. Поняття про фразеологію. Класифікація фразеологізмів, джерела української фразеології.
7. Будова слова. Поняття про морфеми. Словотвір. Основні способи словотвору.
8. Орфографія. Принципи українського правопису. Правопис власних назв, апострофа, найуживаніших префіксів.
9. Іменник. Істоти і неістоти. Власні, загальні. Рід. Число. Відмінок. Відміни.
10. Прикметник. Розряди за значенням, граматичні форми, особливості творення ступенів порівняння. Правопис прикметників.
11. Числівник як частина мови. Розряди за значенням та будовою. Особливості відмінювання числівників та їх правопис.
12. Займенник. Розряди за значенням. Особливості відмінювання та правопису займенників.
13. Дієслово як частина мови. Перехідні і неперехідні дієслова. Стан. Вид. Спосіб. Час. Дієвідміни.
14. Прислівник як частина мови. Розряд за значенням. Правопис прислівників.
15. Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частка. Їх значення та особливості правопису.
16. Синтаксис як розділ граматики. Поняття про словосполучення та речення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова.
17. Речення. Найголовніші ознаки речення. Типи простих речень.
18. Головні члени речення. Способи їх вираження.
19. Другорядні члени речення. Способи їх вираження.
20. Просте ускладнене речення. Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення.
21. Просте ускладнене речення. Звертання. Розділові знаки при звертаннях.
22. Вставні слова, словосполучення, речення. Розділові знаки при них.
23. Складносурядні речення, їх типи. Розділові знаки в складносурядних реченнях.
24. Складнопідрядні речення, їх типи. Засоби зв'язку частин у складнопідрядних реченнях.
25. Безсполучникові складні речення, їх види. Розділові знаки у безсполучникових складних реченнях.
26. Пряма і непряма мова. Заміна прямої мови на непряму.
27. Цитати. Діалог. Розділові знаки при них.

12. Рекомендована література

Базова

1. Бодик О. П. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. П. Бодик, Т. М. Рудакова. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. - 416 с.
2. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. І гол. ред. В. Т. Бусел. - Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 896 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. - Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
4. Гуйванюк Н. В. Українська мова. Схеми, таблиці, тести : навч. посіб. / Н. В. Гуйванюк, О. В. Кардашук, О. В. Кульбабська. - Львів : Світ, 2005. – 304 с.
5. Грищенко О. В. Практикум із сучасної української мови [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. В. Грищенко. - Миколаїв : Іліон, 2020. – 102 с.

Допоміжна

1. Зубков М. Г. Українська мова: Універсальний довідник / М. Г. Зубков. - Харків : Школа, 2004. – 496 с.
2. Козачук Г. О. Українська мова. Практикум : навч. посіб. / Г. О. Козачук. - Київ : Вища школа, 2008. – 414 с.
3. Мацько Л. І. Українська мова. Сучасний довідник. Орфографія, стилістика, граматика, пунктуація / Л. І. Мацько, О. М. Мацько, О. М. Сидоренко. – Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2013. – 656 с.
4. Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфологія. Графіка. Орфографія [Електронний ресурс] : посібник / Л. Б. Наконечна. - Вид 2-ге, доп. і перероб. - Івано-Франківськ : НАІР, 2014. – 108 с.
5. Орфоепічний словник української мови: В 2 томах. Т. 1 (А-Н) / уклад.: М. М. Пещак, В. М. Русанівський, Н. М. Сологуб та ін. - Київ : Довіра, 2001. – 955 с.
6. Орфоепічний словник української мови: В 2 томах. Т. 2 (О-Я) / уклад.: М. М. Пещак, В. М. Русанівський, Н. М. Сологуб та ін. - Київ : Довіра, 2001. – 918 с.
7. Полюга Л. М. Словник українських морфем / Л. М. Полюга. - Львів : Світ, 2001. – 448 с.
8. Сучасна українська літературна мова [Електронний ресурс] : підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін. - 3-є вид., доп. - Київ : Вища школа, 2002. – 439 с.
9. Сучасна українська мова : підручник / за ред. О. Д. Пономарева. - Вид. 2-ге, перероб. - Київ : Либідь, 2001. – 400 с.
10. Терещенко В. М. Методика реалізації Українського правопису в новій редакції у закладах загальної середньої освіти [Електронний ресурс] : посібник / В. М. Терещенко, А. О. Панченко. - Харків : Соняшник, 2019. – 256 с.
11. Ужченко В. Д. Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань : навч. посіб. / В. Д. Ужченко, Т. П. Терновська, Т. С. Маркотенко. - Київ : Вища школа, 2006. – 286с.
12. Українська мова . Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. - Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.: іл.

13. Українська мова . Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. - 3-є вид., зі змінами і доп. - Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2007. – 824 с.: іл.
14. Українська мова. Практикум : навч. посіб. / О. М. Пазяк, О. А. Сербенська, М. І. Фурдуй, Л. Ю. Шевченко. - 2-ге вид., стер. - Київ : Либідь, 2001. – 384 с.
15. Український правопис [Електронний ресурс] Затв. Українською Національною комісією з питань правопису. - Київ : Наукова думка, 2019. – 393 с.
16. Універсальний словник 7 в 1. Українська мова та література / уклад. В. В. Паращич. - Харків : Навчальна література, 2017. – 448 с.
17. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису : навч. посіб. / М. І. Фурдуй. - Київ : Либідь, 2004. – 272 с.
18. Шкуратяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс : навч. посіб. / Н. Г. Шкуратяна, С. В. Шевчук. - Київ : Вища школа, 2007. – 823 с: іл.
19. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови [Електронний ресурс] : посібник / І. П. Ющук. - Київ : Освіта, 2012. – 270 с.
20. Ющук І. П. Українська мова : підручник / І. П. Ющук. - Київ : Либідь, 2004. – 640 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://skripnikmarina.ucoz.ua/>
2. <http://ukrainskamova.at.ua/>
3. <https://sites.google.com/site/slovesniksevastopola/home>
4. <http://eureka.ucoz.ua/>
5. <http://tsybulyanskabigmirnet.blogspot.com/>
6. <http://school.xvatit.com>
7. <http://golovina-helen.ucoz.ru/>
8. <http://testzno.com.ua/>
9. <http://ukrtvory.ru/>
10. <http://ukrmova.dn.ua/index.html>
11. http://ippo.org.ua/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=59&Itemid=61
12. <http://www.ukrtvory.com.ua/index.html>
13. <http://www.glazova.org.ua/>
14. <http://pysar.net/vidu.php>
15. <http://www.ukrlitzno.com.ua/>

